

Welkom in natuurgebied Bergerven

Natuurgebied Bergerven ligt aan de rand van het Kempens Plateau in een historische meander van de Maas. Vanop de steilrand van het Kempisch Plateau kan je genieten van het vergezicht over de voormalige grindplassen en de Zuid-Willemsvaart.

1 Bergerven onder de schop

Natuurgebied Bergerven was voor 1870 een groot heidegebied. Door de instorting van de wolindustrie was de heide niet langer belangrijk en werd het gebied beplant met dennen, die interessant waren voor de mijnindustrie. Door grindontginning tussen 1973 en 1992 ontstonden er verschillende plassen, samen goed voor ruim 50 ha open water. Eenmaal ontgrind, had men in Bergerven plannen voor de aanleg van een recreatieoord. Mede dankzij natuurvereniging Limburgs Landschap vzw kreeg het een nieuwe bestemming als natuurgebied en werd het tussen 2007 en 2010 volledig ingericht voor de natuur.

2 Kapel van de Weerstand

De kapel van de Weerstand werd opgericht in 1947 ter nagedachtenis van 130 leden van het Verzet uit de regio Maaseik. Tijdens de laatste oorlogsmaanden van WOII had zich een groep verzetsleden verzameld in de bossen om zo de aftocht van de Duitsers te helpen bespoedigen. Beloofde wapens bleven uit en de voedselbevoorrading verliep niet erg vlot. Na een week waren nog altijd geen wapens gedropt. Een grote kolonne Duitsers die op beide oevers van het kanaal naderde, deed paniek uitbreken.

Velen sloegen op de vlucht. Sommigen liepen helaas recht in de armen van de vijand.

3 Jaarrond begrazing

In dit natuurgebied zorgen zelfredzame Konikpaarden en runderen voor het dagelijkse beheer. Hoewel deze dieren zachtvaardig zijn, hou je best voldoende afstand. Aai of voeder de dieren zeker niet, om opdringerigheid bij andere bezoekers te voorkomen. De dieren vinden in het gebied namelijk het jaar rond voldoende voedsel en hebben een sterk kudde-instinct. Zeker wanneer er kalfjes of veulens zijn. Hou dan extra afstand en zorg dat je nooit tussen het moederdier en het jong komt. De uitwerpselen van deze grote grazers trekken veel mestkevers en andere insecten aan. Bergerven is immers, door het ontbreken van schaduw en de zanderige grond die snel warmte opneemt, een ideale plek voor allerlei keversoorten. Ook dat is van grote ecologische waarde. Zij zijn immers de grote opruimers: ze werken het mest de grond in, waardoor de bodem verlucht en bepaalde planten beter kunnen groeien.

Hoge Kempen
bijzonder nabij het Nationaal Park

De ‘Hoge Kempen’ in Limburg is vooral bekend van het gelijknamige ‘Nationaal Park’. Maar ook daar rondom, zoals hier in Maaseik en Dilsen-Stokkem, bevinden zich bos- en natuurgebieden die niet moeten onder doen en ook typische landschappen van de Hoge Kempen zijn. Ze liggen in het Nationaal Park, in vogelvlucht slechts enkele kilometers hier vandaan, en tonen een bijzonder landschap met duinen, vennen, heide en bossen.

www.nationaalpark.be

4 Houtkanten

Langs het wandelpad kan je in de zomer in de toppen van de houtkanten de geelgors horen zingen. Met zijn geel verenkleed met donkere strepen valt het mannetje goed op. Voor wie van muziek houdt: zijn zang klinkt als de eerste tonen van de vijfde symfonie van Beethoven: ti ti ti ti tèh. Het is een geluk dit gezang te mogen horen, want door het grootschaliger worden van de landbouw na de Tweede Wereldoorlog nam de populatie geelgorzen sterk af. In natuurgebied Bergerven is het ideale woongebied van de geelgors nog aanwezig: heide begroeid met ver uit elkaar staande bomen, bosranden, wegbermen, heggen en houtwallen. Zijn nest maakt hij op de grond tussen hoge planten en struiken. Een reden te meer om honden aan de leiband te houden!

5 Zwerfstenen op de uitkijkheuvel

Bovenop de uitkijkheuvel liggen grote stenen. Het is misschien moeilijk te geloven, maar de Maas bracht deze in drijvende ijsschotsen ooit tot hier. Bij het winnen van grind kwamen ze weer boven de grond. De grote donkere stenen met witte banden van kwarts, zijn kwartsieten. De witte stenen bestaan volledig uit kwarts. Verder liggen er enkele zandstenen, die aanvoelen als fijn schuurpapier. En afgezette gesteentes die wat op beton lijken. Deze stenen zijn samengesteld uit vele kleinere kwartsieten of zandstenen die samengehouden worden door een fijnkorrelige grondmassa.

6 Vogels kijken

Vanuit de vogelkijkhut en de uitkijkheuvel heb je een mooi zicht over de voormalige grindplassen. Hier kan je op vrijwel elk tijdstip van het jaar een grote hoeveelheid vogels op het water waarnemen. De grootste aantallen zitten er tijdens de vogeltrek in het najaar en de winter. De grindplassen, die ooit vegetatiearm en erg troebel waren, evolueerden sinds de start van het beheerproject in 1993 tot zeer heldere wateroppervlakken. Er komen planten voor tot op 8 meter diepte en draadwieren zelfs tot op de diepste plaatsen. In het kader van het Natuurinrichtingsproject werd een snoer van plassen aangelegd als tijdelijk stromende verbinding tussen de kleine plas en de bronnen van de vroegere Zanderbeek. In de grote plas werden ondiepe zones aangelegd, ideale paaiplekken voor vissen. De steile oevers van de grote en de kleine plas en de aangelegde wanden worden gebruikt door broedende oeverzwaluwen. Op de zacht hellende oevers groeit het zeldzame plantje pilvaren.

Foto's: Marcel Bex, Veerle Cielen, Robert Delbroek, Guido Franssen, Benny Odeur, Dirk Ottenburghs, Jan-Luc van Eijk (Buitenbeeld), Jean Vanhamel, Pieterjan Verweken.

Op stap

In natuurgebied Bergerven lopen verschillende bewegwijzerde wandelroutes. Vertrekken kan je best aan de parking bij de Kapel van de Weerstand (Brugstraat, Rotem).

Stevige wandelschoenen zijn aangeraden. Honden zijn welkom op de paden, maar steeds kort aangelijnd. Loslopende honden veroorzaken stress bij de wilde dieren en de grazers in het gebied.

Meer natuur in Limburg?!

Natuurvereniging Limburgs Landschap vzw wil zoveel mogelijk Limburgse natuur behouden voor de toekomst. Dit doen we door de aankoop en het beheren van gebieden. We beschermen niet enkel wat rest, maar herstellen ook wat verloren ging en ontwikkelen nieuwe natuur. Door rekening te houden met de draagkracht van de natuur, zijn niet alle plekken even toegankelijk, maar krijgen ze zo wel de kans om zich te ontwikkelen!

Ook gedreven door natuur? Word lid!

Dat kan al door 15 euro (20 euro voor Nederland) over te schrijven op rekeningnummer BE 28 4564 0220 0120 van Limburgs Landschap vzw. Je ontvangt van ons dan een leuk welkomstpakket en krijgt viermaal per jaar ‘Limburgs Landschap magazine’ in je bus. Als lid neem je gratis deel aan alle wandelingen en krijg je korting op bepaalde activiteiten, cursussen of producten. Voor meer info:

www.limburgs-landschap.be

7 Dennenbossen en loofbossen

In en rond het natuurgebied Bergerven komen zowel natte broekbossen als droge bossen voor. Beiden herbergen een heleboel typische plant- en diersoorten.

Op de drogere gronden komen zowel naaldhout-aanplantingen voor, als voedselarm eiken-berkenbos. Dat laatste type is het bos dat van nature op deze grond voorkomt. Limburgs Landschap vzw vormt de aangeplante naaldbossen geleidelijk aan om tot natuurlijke eiken-berkenbossen. De naaldbossen worden daarom af en toe gedund. Van kaalkap is geen sprake. Op de kleine open plekken die ontstaan hebben zaailingen van eik of berk de kans om te ontkiemen en zo geleidelijk aan uit te groeien tot een eiken-berkenbos.

8 Zuid-Willemsvaart

Overall vanuit natuurgebied Bergerven zie je de Zuid-Willemsvaart liggen. Dit kanaal werd namelijk niet uitgegraven, maar manueel ‘opgebouwd’ in het begin van de 19de eeuw. Kanalen worden altijd behoorlijk vlak aangelegd, maar dat bleek quasi onmogelijk in deze Kempense laagte. Tonnen grond moesten worden aangevoerd om de Zuid - Willemsvaart op het zelfde niveau te houden tussen Dilsen en Bree.

Vlakbij Bergerven maakt het kanaal een opmerkelijke knik naar het oosten. Dit is om een uitloper van het Kempens plateau te vermijden. Het was eenvoudiger om een omweg te maken dan om de uitloper te doorsnijden. In de loop van deze eeuw maakte men de bocht minder scherp en ontstond ’t Eilandje.

Resultaten na de werken

Vroeger liepen door Bergerven allerlei wegen. Er stond zelfs huizen. In het kader van het Natuurinrichtingsproject werden deze afgebroken om het gebied met zijn (vaak zeldzame) bewoners de rust te geven die ze toekomt.

Levendbarende hagedis

Bergerven

Ontdek de Hoge Kempen

Maaseik -
Dilsen